

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIŠ VALSTYBINĘ TERITORIJŲ PLANAVIMO IR STATYBOS INSPEKCIJĄ PRIE APLINKOS MINISTERIJOS

2023 m. sausio 26 d. Nr. 4D-2022/1-1265
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo X (toliau – Pareiškėja) skundą dėl Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos (toliau – Inspekcija arba VTPSI) pareigūnų veiksmų (neveikimo) nepateikiant atsakymo į jos 2022 m. birželio 8 d. kreipimąsi.

2. Pareiškėja nurodė:

2.1. „2022-06-08 prašymu kreipiausi į [...], prašydama atlikti naujai statomo pastato statybos darbų patikrinimą <...> g., Vilniuje [...] ir nustatyti, ar darbai atliekami vadovaujantis statybos projektu ir galiojančiu teisiniu reglamentavimu“.

2.2. „2022-07-22 VTPSI raštu Nr. 2D-13360 buvau informuota, kad VTPSI „2022-07-14 atliko faktinių duomenų patikrinimą vietoje, [...]“. VTPSI nurodė, jog atsakymą pateiks per objektyviai įmanomą trumpiausią terminą, atsakymas į mano 2022-06-08 [kreipimąsi] nepateiktas iki šiol. [...] VTPSI, delsdama pateikti atsakymą [...], pažeidžia mano teises gauti išsamią informaciją man aktuali klausimu“.

3. Pareiškėja Seimo kontrolierės prašo „ištirti, ar VTPSI nepiktnaudžiauja, teikdama atsakymą į mano 2022-06-08 prašymą ir ar nėra pažeidžiamos mano teisės viešojo administravimo srityje“.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Dėl Pareiškėjos skunde nurodytų aplinkybių Seimo kontrolierė su 2022 m. lapkričio 11 d., 2023 m. sausio 16 d. paklausimais kreipėsi į Inspekciją. Atsakydama į Seimo kontrolierės paklausime iškeltus klausimus Inspekcija pateikė 2023 m. sausio 3 ir 20 d. paaiškinimus ir papildomus dokumentus. Inspekcija paaiškinimuose nurodė:

4.1. „[...] Inspekcijoje Pareiškėjos skundas buvo gautas ir užregistruotas 2022-06-08, Inspekcijos reg. Nr. 3D-1597.

Išnagrinėjus Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinės sistemos „Infostatyba“ (toliau – IS „Infostatyba“), Inspekcijos dokumentų valdymo informacinės sistemos DVIS „Avilyš“ duomenis, atsižvelgiant į tai, kad 2020 m. liepos 23 d. buvo

atliktas faktinių duomenų patikrinimas vietoje nurodytu adresu, nuspręsta atlikti patikrinimą vietoje dėl galimai pasikeitusių aplinkybių.

Atsižvelgiant į išdėstytą 2022-06-30 išsiųstas kvietimas [Statytojui, duomenys neskelbtini] (Inspekcijos reg. Nr. 2D-12016) į 2022-07-14 numatytą patikrinimą vietoje.

2022-07-14 buvo atliktas faktinių duomenų patikrinimas vietoje ir užregistruotas statybos, nagrinėjant skundą, aktas Nr. BIPA-00-220725-00048. [...] [Patikrinimo] metu buvo apžiūreta statybviētė. Statybviētė buvo aptverta statybine tvora, patikrinimo metu statybos darbai nebuvo vykdomi. Atlikta statybviētės fotofiksacija, Statytojo atstovas pateikė turimus dokumentus, [...].

Statytojui 2022-07-22 buvo pateiktas PN-1463 [privalomasis nurodymas pateikti trūkstamus dokumentus skundo nagrinėjimui Nr. PN-1463 (toliau – PN-1463)]. Statytojas 2022-08-02 atsakydamas į PN-1463 [...] pateikė dokumentus. Statytojui pateikus ne visus dokumentus, reikalingus skundo išnagrinėjimui, Rangovui [...] [duomenys neskelbtini] 2022-09-21 buvo pateiktas PN-1826 [privalomasis nurodymas pateikti dokumentus skundo nagrinėjimui Nr. PN-1826 (toliau – PN-1826)]. Rangovas 2022-10-05 atsakydamas į PN-1826 [...] pateikė prašomus dokumentus, susijusius su vykdomais statybos darbai. Surinkus trūkstamą informaciją iš Statytojo ir Rangovo buvo užpildytas [2022-11-18] pakartotinis statybos nagrinėjant skundą aktas Nr. BIPA-00-221118-00079 (toliau – Aktas).“

4.2. „[...] Po 2022-07-14 atlikto patikrinimo Pareiškėja 2022-07-22 raštu Nr. 2D-13360 „Dėl skundo nagrinėjimo termino pratęsimo (Vilnius, <...>)“ buvo informuota apie atliktą patikrinimą, nurodant, kad „Pažymime, kad statybos nagrinėjant skundą patikrinimo metu buvo pateikti ne visi reikalingi dokumentai Skundo nagrinėjimui, todėl Inspekcija Statytojui pateikė privalomąjį nurodymą pateikti trūkstamus dokumentus ir informaciją. Pabrėžiame, kad atsakymą į Prašymą planuojame pateikti per objektyviai įmanomą trumpiausią terminą, kai bus gauti visi dokumentai, reikalingi išnagrinėti Jūsų Prašymą.“

„Pareiškėja ne kartą apie skundo nagrinėjimo eigą teiravosi ir telefonu, jai buvo suteikta informacija, kad yra atliekamas tyrimas ir atsakymas bus pateiktas surinkus visą tyrimui reikalingą informaciją.“

„Atsakymas Pareiškėjai buvo pateiktas 2022-11-29 raštu Nr. 2D-21665 „Dėl skundo (Vilnius, <...>) [toliau – Inspekcijos Rytų departamento 2022-11-29 raštas].“

4.3. „[...] Departamentas [Inspekcijos Rytų Lietuvos statybos valstybinės priežiūros departamentas; toliau – Inspekcijos Rytų departamentas arba Departamentas] patikrino IS „Infostatyba“ esančius duomenis ir nustatė, kad minėtu adresu Vilniaus miesto savivaldybės administracija 2014-12-09 Statytojui [...] išdavė leidimą rekonstruoti statinį Nr. LNS-01-141209-01463 pagal projekto Nr. 12-02-TP „Sandėlio pertvarkymo į daugiabutį gyvenamąjį namą <...>, Vilniaus m., rekonstravimo projektas“ 2013 m., sprendinius.“

„Statybos darbai patikrinimo metu nebuvo baigti. 2022-07-14 patikrinimo metu fiksuotas įrengtas/sumontuotas statinio konstruktyvas – perdangos ir kolonos, kitų atliktų darbų nebuvo užfiksuota.“

„Statytojo atstovas teikdamas paaiškinimą dėl vykdomų statybos darbų [...] nurodė „<...> Metalų konstrukcijos montavimo laikotarpiu (2020 m. spalio – lapkričio mėnesiais) sulaukėm gyventojų atstovės iš gretimo namo (<...>) apsilankymo ir pretenzijų dėl liečiamos Jų namo sienos. Situaciją išaiškinom, kad į sieną tvirtinama sija yra laikina tik metalo konstrukcijos saugiam prifiksavimui pagal pateiktas konstruktoriaus rekomendacijas. O pradėjus darbus monolitinei perdangai metalai bus demontuoti ir anga bus užmūryta, užtaisyta. Tada buvo supratimas ir gavome kaimynų pritarimą tokiam laikinam techniniam sprendiniui.“

Pradėjus montuoti III a. perdangą, pirmiausiai buvo demontuota ta laikina, metalo konstrukciją prilaikanti sija, sumontuota pastato <...> sienoje ir dabar III a. perdangos dalis prie sienos laikosi ant trečiame aukšte sumontuotų metalo kolonų, t. y. statomo statinio konstrukcijų. Galinė siena (su stiklo blokų langais) yra sumūryta kaip numatyta projekte. Jos aukštis, įskaitant ir stogo dangos konstrukcija, iki <...> namo ketvirto aukšto esamų langų apačios neviršys 500 mm <...>“ ir pateikė statybos darbų eigos fotofiksacijas.

Patikrinus Statytojo atstovo nurodytą informaciją statybos darbų žurnalo įrašuose fiksuoti šie darbai: 2020-10-28 nurodyti darbai „Sijos S-2 ryšio iš lovio UPN120 sumontavimas į sieną prie ašies 1 DU + 2,72 ir laikino sijos S-2 ryšio sumontavimas su siena ašy C iš lovio UPN120 <...>“, o 2022-06-03 „Metalinio ryšio iš UPN 120 sumontuoto sienoje esančioje ašyje C ir po laikančia sija S-4 Du 8,62 demontavimas.“

„Statytojui atsakant į privalomąjį nurodymą prie pateiktų dokumentų (kurie buvo teikiami kartu su prašymu išduoti statybą leidžiantį dokumentą) pridėti pastatų adresu <...>, savininko sutikimas, <...> ir <...> savininkų sutikimai, kadangi projekto sprendiniuose buvo numatytas naujas aukštas ir palėpės patalpos, besiribojančios su minėtų butų/patalpų savininkų patalpomis.“

„Statybą leidžiančio dokumento išdavimo metu numatytus projektinius sprendinius ir pateiktų sutikimų atitiktį STR 1.07.01:2010 „Statybą leidžiantys dokumentai“ (suvestinė redakcija 2014-11-26 - 2015-09-02)) reikalavimams vertino Vilniaus miesto savivaldybės administracija.

Pažymėtina, kad Statybą leidžiančio dokumento išdavimo metu Projekto sprendiniuose nebuvo nurodyti metalinių konstrukcijų tvirtinimo sprendiniai į besiribojantį statinį, kurie, kaip nurodyta aukščiau, nebuvo fiksuoti ir patikrinimo metu. Išvada, kad jie buvo laikinai sumontuoti į besiribojančius statinius darytina iš Statytojo pateikto paaiškinimo ir statybos darbų žurnalo įrašų.

Atsiradus Projekto pakeitimams naudoti laikinus įtvirtinimus į besiribojantį statinį, turėjo būti gauti sutikimai vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.85 straipsnio ir 4.75 straipsnio nuostatomis, kurios apibrėžia bendrosios nuosavybės teisės įgyvendinimą.“

„Statytojai statybą leidžiančio dokumento išdavimo metu pateikė gyventojų sutikimus, atitinkančius Projekte numatytus sprendinius. Statybos metu, atsiradus Projekto pakeitimams (pagal statybos darbų žurnalo įrašus ir paaiškinimą laikinai tvirtinantis prie besiribojančio statinio) Statytojas turėjo parengti Projekto sprendinių naują laidą ir gauti besiribojančio statinio savininkų/valdytojų sutikimus dėl laikinų sprendinių.“

„Atsižvelgiant į tai, kad patikrinimo metu buvo užfiksuota, kad nepateikta techninio projekto Nr. 12-02-TP „Sandėlio (1F2/p) pertvarkymo į daugiabutį gyvenamąjį namą <...>, Vilniaus m. rekonstravimo projektas“, kuriam 2014-12-09 buvo išduotas leidimas rekonstruoti statinį Nr. LNS-01-141209-01463, nauja laida ir darbo projektas, Statytojui pateiktas privalomasis nurodymas Nr. PNUR-00-221124-00030 iki 2023-02-21 pašalinti pažeidimus, t. y. pašalinti projektinės dokumentacijos trūkumus, kuriuose turi būti numatyti ir sprendiniai, kuriais buvo laikinai jungiamasi prie esamo statinio.“

4.4. „[...] Akte užfiksuoti šie pažeidimai:

1. nepateiktas atnaujintas pranešimas apie statybos darbų pradžią, kai pirminis pranešimas buvo atmetas;

2. statinio statybos darbų vadovas ir jo kvalifikaciją įrodantys dokumentai pateikti, nurodyti statybos darbų žurnale, tačiau nepateikta statinio statybos vadovo pasamdymo ar paskyrimo dokumento kopija;

3. nepaskirta statinio projekto vykdymo priežiūra;

4. nepateiktas statinio statybos, rekonstravimo, remonto, atnaujinimo (modernizavimo), griovimo ir kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų ir civilinės atsakomybės draudimas, kadangi Statytojas pateikė rangovo Bendrosios civilinės atsakomybės draudimo liudijimą (polisą).

5. nepateikti techninio projekto Nr. 12-02-TP „Sandėlio (1F2/p) pertvarkymo į daugiabutį gyvenamąjį namą <...>, Vilniaus m. rekonstravimo projektas“, kuriam 2014-12-09 buvo išduotas leidimas rekonstruoti statinį Nr. LNS-01-141209-01463, nauja laida ir darbo projektas. STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas. Projekto ekspertizė“ (toliau - STR 1.04.04:2017) 42 punkte nurodoma „Kai po statybą leidžiančio dokumento išdavimo keičiami Statybos įstatymo 2 str. 11 d. nurodyti esminiai projekto sprendiniai ir norint tęsti statybą gauti naują statybą leidžiantį dokumentą neprivaloma, taip pat kai keičiami neesminiai projekto sprendiniai, rengiamas naujos laidos projekto sprendinių dokumentas (-ai)“, o 44 punkte – kad atliktiems projekto sprendinių pakeitimams turi pritarti statytojas. Pagal STR 1.04.04:2017 6.4 punktą darbo projektas – projekto antrasis etapas, techninio projekto tąsa, kuriame detalizuojami techninio projekto sprendiniai ir pagal kurį atliekami statybos darbai.

Atsižvelgiant į išdėstytus nusižengimus, Statytojui bus taikoma administracinė atsakomybė už vykdomus statybos darbus be privalomųjų statybos dokumentų taip pat Statytojui vadovaujantis Priežiūros įstatymo 11 straipsnio 6 punkte nurodytu teisiniu reglamentavimu surašyti privalomieji nurodymai Nr. PNUR-00-221124-00031 ir Nr. PNUR-00-221124-00032 iki 2022-12-07 (civilinės atsakomybės draudimas bei projekto vykdymo priežiūros paskyrimas) bei Nr. PNUR-00-221124-00030 iki 2023-02-21 (projektinės dokumentacijos trūkumų šalinimas) pašalinti pažeidimus.

Pažymime, kad Statytojas įvykdė du privalomuosius nurodymus iš trijų, t. t. pateikė retroaktyvų civilinės atsakomybės draudimą ir užtikrino projekto vykdymo priežiūrą.“

4.5. „Pareiškėjai buvo suteikta informacija, kad Statybos įstatymo 46 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad pagal Civilinės atsakomybės draudimą (toliau – CAD) draudikas atlygina statytojui (užsakovui), draudėjui ir tretiesiems asmenims draudėjo ir apdraustųjų padarytą žalą statiniui, trečiojo asmens sveikatai, žalą, atsiradusią dėl gyvybės atėmimo, arba žalą trečiojo asmens turtui. CAD yra privalomas tik statybos laikotarpiu iki visų rangovo atliktų statybos darbų rezultato perdavimo statytojui (užsakovui) dienos. Vadovaujantis šia įstatymo nuostata, dėl statybos metu atsiradusios žalos Pareiškėjos nuosavybės teise priklausančiam statiniui, statinio daliai ar žemės sklypui, nustačius draudžiamąjį įvykį bei remiantis šį įvykį patvirtinančiais dokumentais, ji gali kreiptis į Statytoją dėl žalos atlyginimo.“

4.6. „Pagrindinėmis priežastimis lemiančiomis ilgą skundo nagrinėjimo laiką buvo žmoniškųjų išteklių stoka Departamente ir itin didelis darbų kiekis už minėto skundo nagrinėjimą atsakingame padalinyje. Įtakos taip pat turėjo užtrukęs būtinos informacijos gavimas iš Rangovo ir Statytojo, tyrimo apimtyje vykdytos teisinio reguliavimo analizės apimtis (jau nebegaliojančių ir aktualių statybą reglamentuojančių teisės aktų vertinimas konkrečios situacijos kontekste).

Pažymime, kad Inspekcijos padalinių vadovai ir vadovybė, siekdama užtikrinti, kad atsakymai į skundus pareiškėjams būtų teikiami teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais, nuolatos susirinkimų (tiek vadovybių, tiek atskirų padalinių) metu žodžiu, raštiškai ir kitais būdais įspėja darbuotojus laikytis teisės aktų nuostatų, užtikrinti administracinių procedūrų terminų laikymąsi. Siekiant užtikrinti, kad skundai būtų išnagrinėti tinkamai ir teisės aktuose nustatytais terminais, skundus nagrinėjantiems darbuotojams Inspekcijoje parengti metodiniai išaiškinimai skundų nagrinėjimo klausimais, taip pat parengtos skundų nagrinėjimo gairės, kuriose vizualiai patraukliai ir aiškiai pateikta pagrindinė informacija apie skundo nagrinėjimo procedūros eigą, terminus, pareigas ją vykdančią ir kt. Skundus nagrinėjantiems darbuotojams taip pat parengti aktualių dokumentų nagrinėjant skundus šablonai.

Skundų nagrinėjimo procedūros optimizavimo tikslu, 2022 m. lapkričio - gruodžio mėn. taip pat pagal vertės srauto žemėlapiu metodą atliktas skundų dėl statybos darbų registravimo, paskirstymo ir nagrinėjimo procesų vertinimas bei šiuo metu planuojami skundų nagrinėjimo proceso optimizavimo veiksmai pagal proceso audito metu pateiktas rekomendacijas. [...].

5. Iš kartu su Inspekcijos paaiškinimais pateiktų dokumentų nustatyta toliau pateikiama informacija:

5.1. Pareiškėjos 2022 m. birželio 8 d. kreipimėsi, adresuotame Inspekcijai, yra pateikta informacija apie galimus pažeidimus, kai vykdančios statybos darbus adresu: <...>, Vilnius, į besiribojantį statinį – gyvenamąjį namą <...> tvirtinamos metalinės konstrukcijos, tai, kad šie veiksmai yra atliekami nesant minėto gyvenamojo namo gyventojų sutikimo, tai, kad dėl tokių veiksmų vykdymo gyvenamajame name atsirado drėgmė, tai, kad tokiu būdu yra pažeidžiamos jos, kaip namo bendraturtės, interesai.

Pareiškėja suformulavo prašymą Inspekcijai „atlikti pastato statybos darbų patikrinimą <...> g., Vilniuje, ir nustatyti, ar darbai yra atliekami vadovaujantis statybos projektu ir galiojančiu teisiniu reglamentavimu, o nustačius pažeidimus, teisės aktų nustatyta tvarka imtis atitinkamų teisinio poveikio priemonių“.

5.2. Inspekcijos Rytų departamento 2022-11-29 rašte, kuriuo įformintas atsakymas į Pareiškėjos 2022 m. birželio 8 d. kreipimąsi, pateikta informacija: apie Inspekcijos Rytų departamento veiksmus, atliktus vykdančios statybos valstybinę priežiūrą (2022-07-14 atliktą statybos

patikrinimą vietoje, Statytojui ir Rangovui pateiktus privalomuosius nurodymus, 2022-11-18 surašytą statybos, nagrinėjant skundą, aktą (kontrolinį klausymą) ir jame užfiksuotus pažeidimus); apie nustatytus pažeidimus, kiek tai susiję su Pareiškėjos, kaip gyvenamojo namo <...>, Vilniuje, bendraturtės, teisių ir teisėtų interesų pažeidimu; pateikti patarimai dėl galimo jos pažeistų teisių gynimo būdo (kreiptis į Statytoją dėl žalos atlyginimo).

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Lietuvos Respublikos įstatymai

6.1. *Seimo kontrolierių įstatymo:*

3 straipsnis – „Seimo kontrolierių veiklos tikslai: 1) ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinantį žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms; [...].“

12 straipsnis – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.“

6.2. *Viešojo administravimo įstatymo:*

2 straipsnis – „12. Skundas – asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą, kuriame tas asmuo nurodo, kad yra pažeistos jo ar kito asmens teisės ar teisėti interesai, ir prašo juos apginti.“

3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujami šiais principais: [...]; 3) efektyvumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja kuo mažesnėmis sąnaudomis ir siekia geriausio rezultato; [...]; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.“

6.3. *Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo (toliau – Priežiūros įstatymas):*

8 straipsnis – „1. Statybos valstybinę priežiūrą atlieka Inspekcija.

2. Statybos valstybinė priežiūra apima: [...]; 3) statybos dalyvių veiksmų atitikties statybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams tikrinimą; 4) statybos vykdymo teisėtumo tikrinimą; 5) privalomųjų nurodymų pateikti reikalingą informaciją, dokumentus, pašalinti patikrinimų metu nustatytus teisės aktų pažeidimus teikimą; [...]; 9) asmenų prašymų, skundų, susijusių su statybos procesu, nagrinėjimą.“

11 straipsnis – „1. Inspekcija statybos patikrinimus atlieka: [...]; 3) viešojo administravimo subjektų, fizinių asmenų, juridinių asmenų ir jų padalinių, kitų juridinio asmens statuso neturinčių organizacijų ir jų padalinių pateiktų skundų pagrindu; [...].

2. Statybos patikrinimus atlieka Inspekcijos pareigūnai. [...].

3. Inspekcijos pareigūnas iki statybos patikrinimo: 1) pasinaudodamas jam suteikta prieiga prie Nekilnojamojo turto registro centrinės duomenų bazės, gauna ir išnagrinėja šio registro išrašą apie žemės sklypą, kuriame numatoma atlikti statybos patikrinimą, ir apie kitus nekilnojamosios daiktus ir daiktines teises į juos; 2) pasinaudodamas jam suteikta prieiga prie IS „Infostatyba“ arba tiesiogiai iš statybą leidžiantį dokumentą išdavusio viešojo administravimo subjekto, pateikęs privalomąjį nurodymą, gauna ir išnagrinėja teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas statybą leidžiančio dokumento ir statinio projekto kopijas (jeigu nėra galimybės gauti nurodytus dokumentus iš IS „Infostatyba“); vietoj statinio projekto kopijos gali būti pateikiama kompiuterinė laikmena su statinio projekto įrašu; 3) išnagrinėja toje teritorijoje galiojančius teritorijų planavimo dokumentus; 4) apie numatomą statybos patikrinimą raštu informuoja statytoją, jeigu jo nėra, – vieną iš šio įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje nurodytų asmenų, o prireikus ir kitus statybos dalyvius, pridėdamas privalomąjį nurodymą statybos patikrinimo dieną pateikti Inspekcijos pareigūnui su statyba susijusius

dokumentus; 5) pagal turimus dokumentus patikrina statybą leidžiančio dokumento teisėtumą (jeigu jis buvo privalomas) šio įstatymo 10 straipsnyje nustatyta tvarka, jeigu kyla abejonių dėl statybą leidžiančio dokumento teisėtumo.

4. Inspekcijos pareigūnas kartu su šio straipsnio 2 dalyje nurodytais kitų viešojo administravimo subjektų atstovais patikrinimo metu: 1) išnagrinėja statytojo, šio įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje nurodytų asmenų, taip pat kitų statybos dalyvių pateiktus dokumentus ir patikrinimo metu pareikalautus dokumentus; 2) patikrina statinio atitiktį esminiams statinio projekto sprendiniams, nurodytiems Statybos įstatyme; 3) turi teisę pasirinktinai patikrinti statinio atitiktį statinio projekto sprendiniams, išskyrus nurodytus šios dalies 2 punkte; 4) patikrina, ar statinio statyba nepažeidžia teisės aktų reikalavimų, kai statinio projektas nėra privalomas; 5) patikrina, ar statybos metu teisės aktų nustatyta tvarka pildomi su statybos vykdymu susiję dokumentai; 6) patikrina, ar statybos dalyviai turi teisę užsiimti atitinkama statybos veikla; 7) patikrina, ar statybos dalyviai yra apsidraudę privalomuoju civilinės atsakomybės draudimu (kai jis privalomas).

5. Inspekcijos pareigūnas turi teisę patikrinti ir kitų, negu nurodyti šio straipsnio 4 dalyje, statybos vykdymo reikalavimų atitiktį teisės aktams.

6. Užbaigus statybos patikrinimą, surašomas statybos patikrinimo aktas. Jeigu statybos patikrinimo metu nustatoma teisės aktų ar statinio projekto sprendinių (išskyrus šio straipsnio 11 dalyje nurodytus atvejus) pažeidimų, Inspekcijos pareigūnas surašo privalomąjį nurodymą statytojui, o jeigu jo nėra, – vienam iš šio įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje nurodytų asmenų, per privalomajame nurodyme nustatytą, bet ne ilgesnį negu 6 mėnesių terminą šiuos pažeidimus pašalinti: pagal privalomąjį nurodymą pakeisti statinio projektą ar pašalinti kitus trūkumus, susijusius su projektine dokumentacija, atlikti reikalingus statybos darbus, kad statinys (jo dalis) atitiktų statinio projekto sprendinius ir (ar) teisės aktų reikalavimus, ar nugriauti statinį ir, jeigu būtina, sutvarkyti statybvieta, pašalinti kitus pažeidimus.“

25 *straipsnis* – „1. Jeigu šiame įstatyme nenustatyta kitaip, skundai išnagrinėjami ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo visų privalomų pateikti dokumentų ir informacijos gavimo dienos.

2. Dėl objektyvių priežasčių šio straipsnio 1 dalyje nustatytas terminas gali būti pratęsiamas iki 20 darbo dienų, apie tai per 5 darbo dienas nuo termino pratęsimo raštu informuojant skundą pateikusį asmenį ir nurodant termino pratęsimo priežastis. [...].

4. Skundai, kiek to nereglamentuoja šis ar kiti specialieji įstatymai, nagrinėjami Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka.“

7. Kiti teisės aktai

Statybos ir ūkio subjektų veiklos patikrinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos viršininko 2012 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. IV-53 (toliau – Aprašas):

6 *punktas* (redakcija, galiojanti nuo 2020-09-04) – „Patikrinimai atliekami vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo [4.1] nustatytais ūkio subjektų veiklos priežiūros principais, Statybos įstatymo [4.2], Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo [4.3], šio Aprašo ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių ūkio subjektų ir statybos priežiūrą ir kontrolę, nustatyta tvarka pagal Inspekcijai suteiktus įgaliojimus.“

19 *punktas* (redakcija, galiojusi nuo 2021-08-16 iki 2022-10-03) – „Informavimas apie patikrinimų rezultatus: [...]; 19.3. apie patikrinimo rezultatus ir priimtus sprendimus skundą, pranešimą ar kitą kreipimąsi, kurio pagrindu atliktas patikrinimas, pateikę subjektai teisės aktų nustatyta tvarka informuojami raštu, patikrinimo metu SVP pareigūno surašytas klausimynas ar Aprašo 43 punkte nurodytas aktas šiam asmeniui susipažinti pateikiamas tik tuo atveju, kai jis to prašo raštu; [...].“

39 *punktas* (redakcija, galiojusi nuo 2021-08-16 iki 2022-10-03) – „Neplaninis patikrinimas atliekamas Inspekcijos vadovybės ar Inspekcijos administracijos padalinio vadovo sprendimu (pavedimu, įsakymu, potvarkiu, pagal skirtą užduotį, rezoliuciją ir pan.): [...]; 39.2. gavus skundą ar kilus pagrįstų įtarimų dėl statybos dalyvio veiksmų ar neveikimo (pavyzdžiui, publikuota tam tikra informacija žiniasklaidoje), kurie gali prieštarauti teisės aktams ar neatitinka teisės aktų reikalavimų,

kai įvertinus turimą informaciją kyla įtarimų, kad ūkio subjekto veikla gali kelti grėsmę teisės normų saugomoms vertybėms (gavus informacijos apie gresiančią statinio avariją, patikrinimas atliekamas nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 1 darbo dieną nuo informacijos gavimo dienos); [...];“.

41 *punktas* (redakcija, galiojusi nuo 2021-08-16 iki 2022-10-03) – „Statybos dalyvio informavimas apie numatomą vykdyti neplaninį patikrinimą: [...]; 41.4. prie pranešimo apie patikrinimą (kai jis siunčiamas) SVP pareigūnas taip pat turi pridėti privalomąjį nurodymą, kuriame nurodyta pareiga suteikti Inspekcijai prieigą prie elektroninio statybos darbų žurnalo (kai pildomas šis žurnalas), dokumentų, susijusių su vykdoma statyba, kuriuos tikrinamas subjektas turės pateikti atvykusiam SVP pareigūnui (jei šių dokumentų ar atskirų duomenų SVP pareigūnas negali gauti iš atitinkamų duomenų bazių ar kitų viešojo administravimo subjektų), sąrašą, taip pat Aprašo 39 punkte nurodyto sprendimo kopiją ar nuorašą (jei atskiro dokumento, kuriame nurodytas sprendimas, nėra, pateikiamas „Avilio“ išrašas, kuriame atsispindi sprendimas atlikti neplaninį patikrinimą); [...];“.

45 *punktas* (redakcija, galiojanti nuo 2022-10-04) – „Statybos dalyvio informavimas apie numatomą vykdyti neplaninį patikrinimą: [...]; 45.4. prie pranešimo apie patikrinimą (kai jis siunčiamas) SVP pareigūnas turi pridėti privalomąjį nurodymą, kuriame nurodyta pareiga suteikti Inspekcijai prieigą prie elektroninio statybos darbų žurnalo (kai pildomas šis žurnalas), dokumentų, susijusių su vykdoma statyba, kuriuos tikrinamas subjektas turės pateikti atvykusiam SVP pareigūnui (jei šių dokumentų ar atskirų duomenų SVP pareigūnas negali gauti iš atitinkamų duomenų bazių ar kitų viešojo administravimo subjektų), sąrašą, Aprašo 42 punkte nurodyto sprendimo kopiją ar nuorašą (jei atskiro dokumento, kuriame nurodytas sprendimas, nėra, pateikiamas DVIS išrašas, kuriame atsispindi sprendimas atlikti neplaninį patikrinimą); [...];“.

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2022 m. gruodžio 29 d. nutarime Nr. KT155-N16/2022 konstatavo:

„[...] 24.2. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų; valstybės tarnautojai turi nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų (2004 m. gruodžio 13 d., 2021 m. lapkričio 9 d. nutarimai); valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių (2000 m. birželio 30 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2021 m. lapkričio 9 d. nutarimai).

25. Konstitucinis teisinės valstybės principas atsispindi ir konstitucinius atsakingo valdymo ir valdžios atsakomybės visuomenei principus įtvirtinančiose Konstitucijos 5 straipsnio 2, 3 dalyse, kuriose nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. [...].

Konstitucijoje įtvirtintas atsakingo valdymo principas suponuoja tai, kad visos valstybės institucijos ir pareigūnai turi vykdyti savo funkcijas vadovaudamiesi Konstitucija, teise, veikdami Tautos ir Lietuvos valstybės interesais, taip pat turi tinkamai įgyvendinti jiems Konstitucijos ir įstatymų suteiktus įgaliojimus; [...].“

9. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika:

9.1. „Pirmiausia reikia pažymėti, kad Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje numatytais principais yra grindžiamas geras viešasis administravimas (šiuo aspektu žr. 2012 m. balandžio 30 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A492-1978/2012). Tinkamas, atsakingas valdymas, kaip ne kartą akcentuota Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje, yra neatsiejamas nuo gero administravimo reikalavimų (žr. 2015 m. gruodžio 21 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. I-7-552/2015). [...]. Gero administravimo principas yra Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisinės sistemos pamatinis principas. Gero administravimo principas įtvirtintas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas svarbiausiuose nacionalinio lygmens (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 str. 3 d.) bei tarptautiniuose dokumentuose (Europos Sąjungos

Pagrindinių teisių chartijos 41 str. ir kt.). [...]. Nepaisant to, kad Viešojo administravimo įstatyme gero administravimo principas tiesiogiai nėra įtvirtintas, jis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje išvedamas iš Konstitucijos nuostatų. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. Viešojo administravimo subjektas yra saistoma inter alia gero administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų“ (2015 m. liepos 9 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1245-662/2015).

9.2. „[...] Pagal formuojamą teismų praktiką geras viešojo administravimo principas apima asmens teisę į pagrįstą (faktais ir teisės normomis) bei motyvuotą administracinį sprendimą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. gegužės 31 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A602-2112/2012), [...], nešališkumo pareigą, pareigą imtis aktyvių veiksmų, padėti, elgtis rūpestingai ir atidžiai. Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą (LVAT 2015 m. liepos 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015). Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, privalo dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. [...] (LVAT 2013 m. kovo 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A756-708/2013, 2014 m. kovo 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A756-997/2014, 2015 m. liepos 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1245-662/2015). Šis principas suponuoja taip pat tai, kad viešojo administravimo subjektas turi pareigą pateikti suinteresuotam asmeniui objektyvią ir teisingą informaciją jį dominančiu klausimu“ (2015 m. birželio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2142-624/2015).

9.3. „Mokslinėje literatūroje apibrėžiamo „gero administravimo“, „gero valdymo“, „atsakingo valdymo“ principo esmę sudaro viešosios administracijos veiklos atvirumas ir skaidrumas, teisingas ir per protingą terminą administracinių procedūrų įgyvendinimas ir kitos taisyklės, kurių tikslas yra asmens teisių ir laisvių, taip pat teisėtų interesų laikymosi užtikrinimas įgyvendinant viešojo valdymo (administravimo) veiklą. Gero valdymo principo turinys apima kitus viešojo valdymo (administravimo) subjektų veiklos principus (pavyzdžiui, teisėtumo, efektyvumo, proporcingumo ir kt.) ir pareigas, todėl laikytinas kompleksiniu (žr. Bakaveckas A., Administracinė teisė: teorija ir praktika, I dalis, Vilnius, leidykla MES, 2012, p. 102-104). Kitaip tariant, gero viešojo administravimo principo turinys apima Lietuvos Respublikos Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintus viešojo administravimo principus, kuriais, be kita ko, savo veikloje privalo vadovautis viešojo administravimo subjektai, ir, atitinkamai, jų pažeidimas gali lemti viešojo administravimo subjekto veiksmų neteisėtumo konstatavimą“ (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2018 m. kovo 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-141-492/2018).

9.4. „Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pažymėjęs, kad termino administracinei paslaugai atlikti nesilaikymas nėra suderinami su įstatymų viršenybės, teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisinio saugumo bei gero administravimo principais“ (šiuo aspektu žr. 2013 m. gruodžio 11 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A525-2648/2013).

Tyrimo išvados

10. Atsižvelgus į Pareiškėjos skunde nurodytą ir tyrimo metu surinktą informaciją (pažymos 2, 4–5 punktai), teisinį reglamentavimą, pacituotą šios pažymos 6–7 punktuose, aktualią teismų praktiką (pažymos 8–9 punktai), susijusią su Inspekcijos Rytų departamento tarnautojų veiksmais (neveikimu), teikiant atsakymą Pareiškėjai į jos 2022 m. birželio 8 d. kreipimąsi, konstatuotina:

10.1. Pareiškėja kreipėsi į Inspekcijos Rytų departamentą informuodama apie galimus pažeidimus, kai vykdant statybos darbus adresu: <...>, Vilnius, į besiribojantį statinį – gyvenamąjį namą <...>, Vilniuje, buvo tvirtinamos metalinės konstrukcijos, nesant šio gyvenamojo namo gyventojų sutikimo, dėl ko buvo padaryta žala jos bendrosios dalinės nuosavybės teise valdomam

turtui, ir pastate atsirado drėgmė. Pareiškėja 2022 m. birželio 8 d. kreipimusi Inspekcijos prašė atlikti statybos darbų patikrinimą, įvertinti vykdomų statybos darbų teisėtumą ir atitiktį teisės aktams bei informuoti ją apie patikrinimo rezultatus (pažymos 5.1 papunktis). Pažymėtina, kad Pareiškėjos 2022 m. birželio 8 d. kreipimasis, nors buvo įvardytas kaip prašymas, bet pagal turinį laikytinas skundu, kaip tai įtvirtinta Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 15 dalyje (pažymos 6.2 papunktis).

10.2. Pareiškėjos 2022 m. birželio 8 d. skundo (toliau – 2022 m. birželio 8 d. skundas arba Skundas) nagrinėjimas, atsižvelgiant į jame iškeltų reikalavimų dėl statybos dalyvio veiksmų, kurie galimai prieštarauja ar neatitinka teisės aktų reikalavimų, įvertinimo, turinį, patenka į Inspekcijos kompetencijai priskirtos funkcijos – statybos valstybinės priežiūros, sritį (Priežiūros įstatymo 8 straipsnis, pažymos 6.3 papunktis). Į Pareiškėjos Skundo nagrinėjimo sritį šiuo atveju pateko ir kiti statybos valstybinei priežiūrai priskirtini procesai, tarp jų – statybos dalyvių veiksmų atitikties statybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams tikrinimas, statybos vykdymo teisėtumo tikrinimas, kurių neatlikus, buvo neįmanomas sprendimo dėl statybos dalyvių veiksmų prieštaravimo / atitikties teisės aktų reikalavimams, priėmimas ir atitinkamai tinkamas Pareiškėjos Skundo išnagrinėjimas bei atsakymo į jį parengimas.

10.3. Inspekcijos Rytų departamentas, gavęs Pareiškėjos 2022-06-08 skundą, ėmėsi teisės aktuose (Priežiūros įstatyme, reglamentuojančiame klausimus, susijusius su teritorijų ir statybos valstybine priežiūra, bei Apraše, detalizuojančiame patikrinimų, susijusių su statybos procesu, inicijuotų taip pat ir pareiškėjų skundų pagrindų, pažymos 6.3 papunktis, 7 punktas) nustatytų veiksmų: inicijavo neplaninį patikrinimą ir jį atliko (2022-07-14), pateikė Statytojui ir Rangovui privalomuosius nurodymus (2022-07-22 ir 2022-09-21) pateikti dokumentus, reikalingus nagrinėjamai situacijai įvertinti ir sprendimui priimti, o juos gavęs – atliko informacijos, dokumentų, teisės aktų analizę ir surašė 2022-11-18 statybos, nagrinėjant skundą, aktą Nr. BIPA-00-221118-00079 (kontrolinį klausimyną), kuriame užfiksavo nustatytus reikšmingus pažeidimus bei pateikė Statytojui tris privalomuosius nurodymus pašalinti pažeidimus (pažymos 4.1–4.4 papunkčiai).

10.4. Statybos valstybinė priežiūra, be kitų Priežiūros įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje išvardintų procedūrų, kaip jau minėta, apima taip pat skundų, susijusių su statybos procesu, nagrinėjimą. Pagal Priežiūros įstatymo 25 straipsnio 4 dalį, skundai, kiek to nereglamentuoja šis ar kiti specialieji įstatymai, nagrinėjami Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka (pažymos 6.3 papunktis). Priežiūros įstatymo 25 straipsnio 1 dalyje reglamentuota, kad „jeigu šiame įstatyme nenustatyta kitaip, skundai išnagrinėjami ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo visų privalomų pateikti dokumentų ir informacijos gavimo dienos“ (pažymos 6.3 papunktis).

Skirtingai negu kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose prašymų, skundų nagrinėjimo tvarką, Priežiūros įstatymo 25 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta specifinė skundų, susijusių su statybos procesu, nagrinėjimo termino pradžia, pradedama skaičiuoti ne nuo skundo gavimo institucijoje dienos (kaip tai įtvirtinta, pvz., Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje), bet nuo visų privalomų pateikti dokumentų ir informacijos gavimo Inspekcijoje dienos (pažymos 6.3 papunktis). Atitinkamai terminas atsakymui į pareiškėjo skundą pateikti baigiasi praėjus 20 darbo dienų nuo visų privalomų pateikti dokumentų ir informacijos, reikalingos statybos dalyvio veiksams (neveikimui), galimo prieštaravimo teisės aktams ar neatitikties teisės aktų reikalavimams kontekste, įvertinti, gavimo dienos.

Iš Inspekcijos pateiktų paaiškinimų nustatyta, jog trūkstamus dokumentus, reikalingus sprendimui dėl statybos darbų, vykdomų adresu <...>, Vilnius, teisėtumo ir statybos dalyvių veiksmų atitikties teisės aktų reikalavimams, priimti, Rangovas pateikė Inspekcijos Rytų departamentui 2022-10-05. Seimo kontrolierės atliekamo tyrimo metu nebuvo pateikta duomenų, iš kurių būtų galima spręsti, kad, be Statytojo ir Rangovo, šis departamentas būtų kreipęsis į kitas institucijas prašydamas pateikti dokumentus ir informaciją, todėl termino Pareiškėjos Skundo nagrinėjimo pradžia laikytina dokumentų iš Rangovo gavimo Inspekcijos Rytų departamente diena. Tyrimo metu nustatyta, kad statybos, nagrinėjant Skundą, patikrinimo aktas Nr. BIPA-00-221118-00079, kuriame užfiksuoti pažeidimai vykdant statybos darbus adresu: <...>, Vilnius, buvo parengtas 2022-11-18 – praėjus 30 darbo dienų, o atsakymas į Skundą įformintas Inspekcijos Rytų departamento 2022-11-29 raštu,

praėjus 37 darbo dienoms po Rangovo dokumentų pateikimo. Įvertinus tai, kas pirmiau išdėstyta, darytina išvada, kad Inspekcijos Rytų departamentas atsakymą Pareiškėjai į jos Skundą pateikė pažeisdamas Priežiūros įstatymo 25 straipsnio 1 dalyje nustatytą 20 darbo dienų terminą.

10.5. Priežiūros įstatymo 11 straipsnio 3 dalies 4 punkte (pažymos 6.3 papunktis) ir Aprašo 41.4 papunktyje (redakcijos, galiojusios nuo 2021-08-16 iki 2022-10-03) buvo ir šiuo metu galiojančiame 45.4 papunktyje (redakcijos, galiojančios nuo 2022-10-04) (pažymos 7 punktas) yra įtvirtinta Inspekcijos pareigūno pareiga prie pranešimo apie patikrinimą pridėti privalomąjį nurodymą tikrinamam subjektui, be kita ko, pateikti dokumentus, susijusius su vykdoma statyba, ir kitą informaciją (jei šių dokumentų ar atskirų duomenų nėra galimybės gauti iš atitinkamų duomenų bazių ar kitų viešojo administravimo subjektų). Tačiau šiuose teisės aktuose nėra reglamentuota, kada ir per kiek laiko Inspekcijos pareigūnas privalo kreiptis į kitus subjektus dėl papildomų dokumentų, reikalingų sprendimui priimti, pateikimo, tuo atveju, jeigu tikrinamo subjekto pateiktų dokumentų nepakanka situacijai įvertinti ir sprendimui dėl statybos dalyvio veiksmų prieštaravimo teisės aktams / atitikties teisės aktų reikalavimams priimti.

Nagrinėjamu atveju susidarė situacija, kai 2022-07-14 atlikus faktinių duomenų patikrinimą, Inspekcijos pareigūnas nustatė, kad šio patikrinimo metu gautų dokumentų iš Statytojo nepakanka statybos dalyvių veiksmų atitikties teisės aktų reikalavimams ir statybos darbų vykdymo teisėtumui įvertinti, ir nusprendė surašyti jam 2022-07-22 privalomąjį nurodymą dėl papildomų dokumentų, susijusių su statyba, pateikimo (dokumentai pateikti 2022-08-02). Kaip paaiškino Inspekcija, nustačius duomenų ir informacijos trūkumo faktą, 2022-09-21 privalomasis nurodymas buvo pateiktas Rangovui (pažymos 4.1 papunktis).

Inspekcija, vykdydama statybos valstybinę priežiūrą, veikia kaip viešojo administravimo subjektas, todėl jos veikla turi atitikti gero viešojo administravimo principo imperatyvus. Geras viešasis administravimas yra grindžiamas teisės principais, kurių paisyti privalo kiekvienas pareigūnas, vykdydamas jam patikėtas valstybės funkcijas. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas efektyvumo principas, įpareigojantis viešojo administravimo subjektą sprendimą priimti ir naudoti jam skirtus išteklius kuo mažesnėmis sąnaudomis, nagrinėjamu atveju – kuo mažesnėmis laiko sąnaudomis (pažymos 6.2 papunktis). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, pasisakydamas dėl kito – gero viešojo administravimo principo, pažymėjo, kad gero viešojo administravimo principo turinys apima Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintus viešojo administravimo principus bei kad jo esmę sudaro institucijų pareiga padėti, veikti aktyviai bei per protingą terminą įgyvendinti procedūras (pažymos 9.1–9.4 papunkčiai).

Įvertinus nagrinėjamą situaciją, matyti, kad tarp informacijos iš Statytojo gavimo (2022-08-02) ir privalomojo nurodymo Rangovui pateikimo (2022-09-21) praėjo daugiau nei vienas mėnuo, tuo metu nebuvo atliekami jokie veiksmai, susiję su valstybinės priežiūros atlikimu ir Pareiškėjos Skundo nagrinėjimu. Pažymėtina, kad nors statybos valstybinės priežiūros atlikimas yra kompleksinis, reikalaujantis atlikti vertinamojo pobūdžio veiksmus, procesas, kurio tinkamas įgyvendinimas, atsižvelgiant į atliekamų procedūrų pobūdį ir sudėtingumą, reikalauja laiko sąnaudų, viešojo administravimo subjektas yra saistomas gero viešojo administravimo principo imperatyvų, suponuojančio pareigą viešojo administravimo subjektui įgyvendinti funkcijas per teisės aktuose nustatytus terminus, o kai jie nereglamentuoti – per protingus terminus, pakankamus darbams atlikti. O toks institucijos elgesys, kai Skundo nagrinėjimo metu nebuvo atliekami jokie veiksmai, ar jie buvo atliekami per ilgai, tarp atliekamų veiksmų buvo nepagrįstų pertraukų, buvo delsiama atlikti veiksmus, laikytinas neveikimu ir nedera su gero viešojo administravimo principo imperatyvais (pažymos 8 punktas 9.1–9.4 papunkčiai).

Atkreiptinas Inspekcijos dėmesys į tai, kad pareiškėjų lūkesčiai, jiems kreipusis į viešojo administravimo instituciją, yra susiję ne tik su išsamiu, bet ir su operatyviu jų prašymų (skundų) išnagrinėjimu ir atsakymo pateikimu teisės aktuose nustatytais terminais.

Todėl toks elgesys, kai tarp informacijos iš Statytojo gavimo ir privalomojo nurodymo dėl dokumentų ir informacijos pateikimo Rangovui praėjo daugiau negu 1 mėnuo, neatitinka gero viešojo administravimo principo imperatyvų.

10.6. Pareiškėjai buvo išsiųstas Inspekcijos Rytų departamento 2022-07-22 raštas „Dėl skundo nagrinėjimo termino pratęsimo (Vilnius, <...>)“, kuriame išvardinti teisės aktų, kuriais vadovaujantis Inspekcijoje nagrinėjami asmenų kreipimaisi, pavadinimai, pateikta citata iš Priežiūros įstatymo 25 straipsnio 1 dalies, reglamentuojančios skundų, susijusių su statybos procesu, nagrinėjimo trukmę, pateikta informacija apie 2022-07-14 vykusį patikrinimą bei Statytojui pateiktą privalomąjį nurodymą pateikti trūkstamą informaciją ir dokumentus. Šiame rašte buvo nurodyta, kad „atsakymą į Prašymą planuojame pateikti per objektyviai įmanomą trumpiausią laiką, kai bus gauti visi dokumentai, reikalingi išnagrinėti Jūsų prašymą“.

Pabrėžtina, kad atsakymas pareiškėjui, bet kuria forma (skundu ar prašymu) besikreipusiam į viešojo administravimo instituciją, turi atitikti teisės aktuose nustatytus reikalavimus, vienas jų – išsamumo reikalavimas, įtvirtintas Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje (pažymos 6.2 papunktis). Šio principo turinys – aiškios, adekvačios ir konkrečios informacijos pareiškėjo rūpimu klausimu pateikimas. Tuo tarpu klaidinančios, dviprasmiškos ir neaiškios informacijos pateikimas vertintinas kritiškai ir yra nesuderinamas su efektyvumo ir gero viešojo administravimo principo imperatyvais (pažymos 9.1–9.4 papunkčiai).

Kaip jau pirmiau minėta, skundų, susijusių su statybos procesu, nagrinėjimas, kaip viena iš Inspekcijos atliekamų funkcijų – statybos valstybinės priežiūros elementų, apima skirtingus procesus (statybos darbų vykdymo teisėtumą ir statybos dalyvių veiksmų atitiktis teisės aktų reglamentuojamoms nuostatomis įvertinimą, atsakymo į skundą pareiškėjui parengimą), o šios procedūros rezultatas priklauso nuo skirtingų subjektų (ne tik Inspekcijos pareigūnų veiksmų, bet ir asmenų, į kuriuos kreipiamasi dėl informacijos ir dokumentų pateikimo) veiksmų, valios ir operatyvumo, ir, kaip nustatyta, šios procedūros trukmė yra keli mėnesiai ar ilgiau. Todėl šios situacijos kontekste formuluotės „išnagrinėsime prašymą per objektyviai įmanomą trumpiausią laiką“, nepaaiškinus Pareiškėjai procedūros sudėtingumo, vartojimas laikytinas klaidinančiu, suponuojančiu klaidinančio ir nepagrįsto lūkesčio Pareiškėjai dėl skundo nagrinėjimo termino atsiradimą. Šiame kontekste taip pat pabrėžtina, kad vien teisės akto nuostatos citavimas ar teisės akto pavadinimo pateikimas nesusiejant jo su konkrečiomis aplinkybėmis, nelaikytinas tinkamu motyvavimu. Todėl manytina, kad situacija, kai Inspekcijos Rytų departamento 2022-07-22 rašte buvo pateikti teisės aktų pavadinimai ir citata, bet nesusietas teisinis ir faktinis pagrindas, detaliam nepaaiškinant Pareiškėjai, jog skundų, susijusių su statybos dalyvio veiksmų, kurie galimai prieštarauja teisės aktų reikalavimams ar jų neatitinka, įvertinimu, nagrinėjimas yra priskirtinas statybos valstybinės priežiūros sričiai, ir šios procedūros vykdymo metu reikalinga kreiptis į kitus subjektus dėl dokumento ir informacijos gavimo, bei kad skundo išnagrinėjimo terminas šiuo atveju skaičiuojamas ne nuo skundo priėmimo institucijoje dienos, o nuo visų reikalingų gauti dokumentų ir informacijos gavimo, laikytina neatitinkančia Viešojo administravimo įstatyme įtvirtinto išsamumo ir gero viešojo administravimo principo imperatyvų.

10.7. Inspekcija informavo, kad Pareiškėjos Skundo nagrinėjimas užtruko ir dėl žmogiškųjų išteklių trūkumo bei dėl to padidėjusio darbo krūvio; Inspekcija imasi veiksmų, kad atsakymai pareiškėjams būtų teikiami teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais (pažymos 4.6 papunktis).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad tiek Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, tiek Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo sprendimuose (pažymos 8–9 punktai) ne kartą yra pabrėžę, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas, kuris suponuoja tai, kad visos valstybės institucijos ir pareigūnai turi vykdyti savo funkcijas vadovaudamiesi Konstitucija, teise, turi tinkamai įgyvendinti jiems Konstitucijos ir įstatymų suteiktus įgaliojimus. Pažymėtina, kad tinkamas, atsakingas valdymas yra neatsiejamas nuo gero administravimo reikalavimų, kuris yra Lietuvos (Europos Sąjungos) teisinės sistemos pamatinis principas. Gero administravimo principas išvedamas iš Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalies nuostatų, nustatančių, jog valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. Pabrėžtina, kad pareiškėjų lūkesčiai kreipiantis į viešojo administravimo instituciją yra susiję tiek su išsamium, tiek ir su operatyviu jų kreipimusi išnagrinėjimu. Pagal Inspekcijos nuostatų 19.1 papunktį, Inspekcijos viršininkas organizuoja Inspekcijos darbą taip, kad būtų įgyvendinami Inspekcijos veiklos tikslai ir atliekamos nustatytos funkcijos. Žmogiškųjų išteklių trūkumas bei dėl to padidėjęs darbo krūvis neatleidžia Inspekcijos nuo pareigos teisės aktuose nustatytais terminais

išnagrinėti pareiškėjų kreipimusis bei pateikti jiems atsakymus. Tai taikytina ir konkrečiu Pareiškėjos atveju.

11. Atsižvelgiant į tai, kad atsakymas į Pareiškėjos skundą buvo pateiktas nesilaikant Priežiūros įstatymo 25 straipsnio 1 dalyje nustatyto termino, kad tarp Inspekcijos Rytų departamento atliekamų veiksmų yra nepateisinamų pertraukų, kai nebuvo atliekami jokie veiksmai, o tai nesiderina su gero viešojo administravimo principo imperatyvais, kad informuojant Pareiškėją apie jos skundo nagrinėjimo eigą jai buvo pateikta neišsami, nepagrįsto lūkesčio dėl skundo nagrinėjimo termino atsiradimą sąlygojanti informacija, o tai nesiderina su Viešojo administravimo įstatymo efektyvumo ir išsamumo bei gero viešojo administravimo principų imperatyvais, tenka konstatuoti Pareiškėjos teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimo atvejį, todėl Pareiškėjos skundas pripažintinas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

12. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia:

X skundą dėl Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), nepateikiant atsakymo į jos Skundą, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJA

13. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė rekomenduoja Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos viršininkei atkreipti dėmesį į tai, kad Inspekcijos Rytų departamentas, atlikdamas statybos valstybinės priežiūros funkciją bei teikdamas atsakymą į Pareiškėjos Skundą, nesilaikė teisės aktuose nustatytų terminų ir gero viešojo administravimo principo imperatyvų, bei imtis veiksmų, kad ateityje minėti pažeidimai nepasikartotų.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašoma informuoti Pareiškėją ir Seimo kontrolierę (Seimo kontrolierei pateikti informaciją pagrindžiančius dokumentus).

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė